

Buziau toe. Hij begreep er niets van. Daags daarna werd hij samen met de directeur van de Stadsschouwburg, Johan Bendien, bij de *Sicherheitspolizei* geroepen waar hij met weinig moeite kon aantonen dat hij geen enkele demonstratie bedoeld had: hij had de linkerarm en niet de rechter gebruikt en geen groet gebracht maar een zwaai gemaakt. De *Sicherheitspolizei* liet hem lopen; voor alle zekerheid werd zijn naam wel op de gijzelaarslijst geplaatst.¹ 'Buus was een heel groot kunstenaar', vertelde Bendien ons later, 'maar hij was er helemaal de man niet naar om dit soort risico's te nemen.'²

*

Goedewaagen was een creatuur van de bezetter en het doel dat hem voor ogen stond, was on-Nederlands, maar met enkele van de middelen die hij in '41 ging gebruiken om dat doel te bereiken, hief hij in de Nederlandse samenleving euvelen op die wel al tientallen jaren tot kritiek geleid hadden maar die nog steeds bestonden. Hij verbeterde de salarissen van de orkestmusici³; hij zorgde er voor dat toneelspelers voortaan een vaste bezoldiging kregen met betere verblijfsvergoedingen. Bovendien bevorderde hij dat er een Nederlandse Opera kwam, onderdeel van het gemeentelijk theaterbedrijf in Amsterdam dat door rijk en gemeente op een schaal gesubsidieerd werd die vóór de oorlog ondenkbaar zou zijn geweest. In het algemeen was trouwens Goedewaagens subsidiebeleid naar de omvang een *novum*. Het was zijn tragiek dat er maar weinigen waren die hem dat alles in dank afnamen. Tegen de betere sociale regelingen had niemand bezwaar, maar het kader waarin zij geplaatst waren, wees men af – en Jan C. de Vos Jr aanvaardden als almachtig leider van het Gilde voor Theater en Dans? Dat was te dwaas.

Van de herfst van '41 af kon men zich voorlopig aanmelden voor de vakgroepen waaruit het Gilde voor Theater en Dans zou bestaan. Eind november hadden zich voor de vakgroep lektoneel van de naar schatting 3 000 amateurtoneelverenigingen die in den lande bestonden, nog slechts 400 aangemeld. Bij de vakgroep toneel stond het aantal aanmeldingen op 140; dat getal sloot evenwel niet alleen de toneelspelers in maar ook de toneel-

¹ In mei '42 werd Buziau als gijzelaar opgepakt. Toen hij na een paar dagen door de interventie van Haagse relaties vrij kwam, bleek dat hij een zware psychische schok gekregen had. Hij staakte zijn optreden. Hij had zich wel al bij de Kultuurkamer gemeld en bleef ook de formulieren invullen die hij van de Kultuurkamer ontving.
² J. M. Bendien, 14 maart 1958. ³ De leden van de grote orkesten in Rotterdam, Haarlem, Utrecht, Arnhem en Groningen verdienden tevoren van f 55 tot f 90 per maand.